

A stratégiai környezeti vizsgálatok tájszintű alkalmazásának lehetőségei

Szilvácsku Zsolt PhD

tájépítész, jogász

*Budapesti Corvinus Egyetem Tájépítészeti kar,
Tájtervezési és Területfejlesztési tanszékének adjunktusa*

Magyar Regionális Tudományi Társaság 12. vándorgyűlése
Környezeti elemek, megújuló energia és lokális fejlesztés szekció

Veszprém, 2014. november 28.

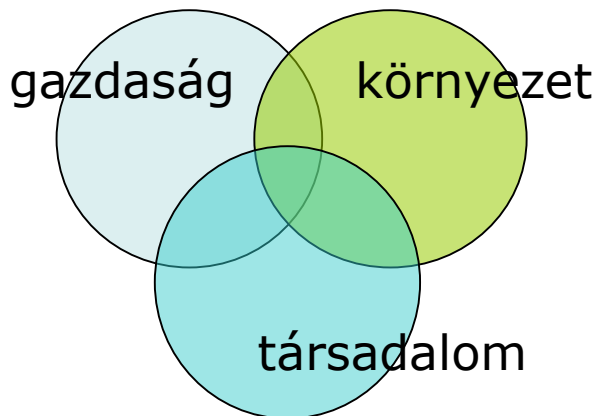
Fenntarthatóság és fejlődés

„A fenntartható fejlődés a folytonos szociális jól-lét megvalósítása, anélkül hogy a környezet eltartókéességét veszélyeztetnénk.” Herman Daly

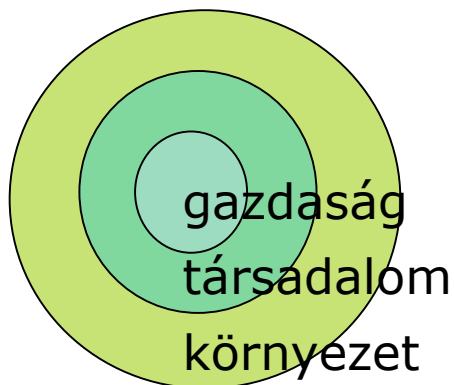
- Szociális jól-lét: a társadalmat alkotó személyek és közösségeik (a családtól a szakmai és civil szerveződésekig) egzisztenciális kibontakozásának biztosítása, alapfeltételek megőrzése, kialakítása.
- A fenntarthatóság egy viszonyrendszert, kultúrát jelent.
- Egyéni, közösségi és szervezeti tanulási folyamatok nélkül nincs fejlődés, nincs fenntarthatóság.
- A fenntartható fejlődés nem szinonimája a környezetvédelemnek középpontjában az élet áll.
- A fenntarthatóság alapkérdései: mit, miért, milyen hatással?
- A fenntarthatóság nem annyira technikai kérdés - inkább az ember és környezetének viszonyrendszerének átértékelése.
- Új etikát, szemléletet, megközelítéseket, értékeket kell létrehozunk, amely során támaszkodni kell a már igazoltan bevált megközelítésekre.

Mi legyen fenntartható? Kinek és Mikor?

- A három pillér egyenlő súlyú?

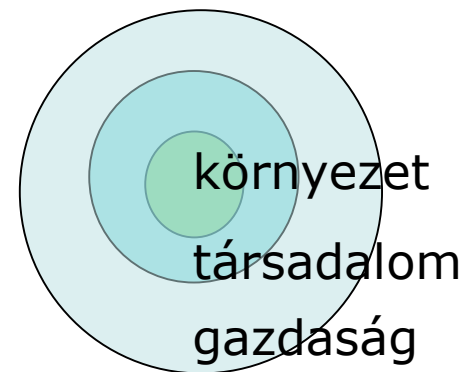

Egyenlő súlyú
szempontok!

A szempontok nem függetlenek
egymástól!

Melyik függ melyiktől?

- Gyenge és erős fenntarthatóság
- Átterhelések, áthelyezések / trade-offs

Hatásvizsgálatok fejlődési útja

Első generációs hatásvizsgálatok (KHV-EIA)

projekt szintre koncentrálnál (főként biofizikai megközelítés)

Második generáció (SKV-SEA)

stratégiai dokumentumokra készül (politika, terv és program)

Harmadik generáció (fenntarthatósági értékelés-SA)

minden tervezési szinten vizsgálja a környezeti, társadalmi, gazdasági szempontokat (három pillér) vagy más megközelítésben a fenntarthatóság érvényesülését

„Folyamat, amely a döntéshozatalt a fenntarthatóság irányába vezeti”

Hatásvizsgálatok

- Közös értékek, szempontok, alapelvek léte alapkövetelmény
- Nemcsak tartalom, folyamat elemzés is
- Múlt-jelen-jövő
- A különböző hatótényezőket, hajtóerőket és hatásokat együttesen kezelő (pl. DPSIR) struktúra
- Sokféleség (környezeti, stratégiai, szabályozási, fenntarthatósági, szociális, egészség stb.)
- Szervezeti, szabályozási és módszertani integrációra való igény (lásd ENSZ elemzések)

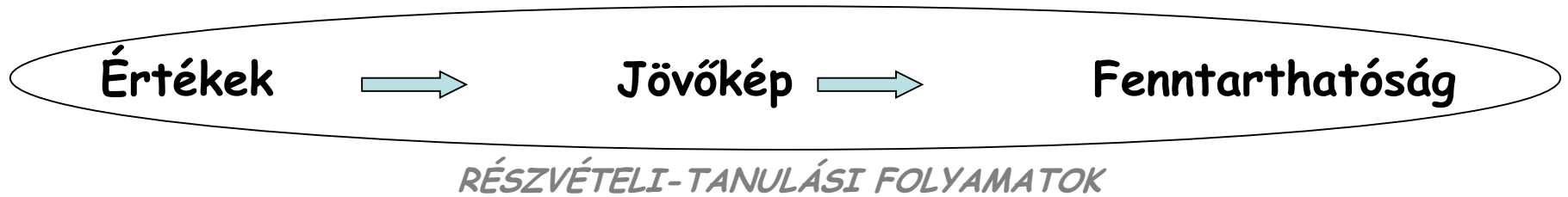
Az SKV-ék minőségi és teljesítményértékelési kritériumai

A jó minőségű SKV folyamat tájékoztatja a tervezőt, a döntéshozót és az érintett lakosságot a döntések fenntarthatósági alapelveknek való megfelelőségről, hozzásegít a megfelelő alternatívák megtalálásához és egy átlátható, nyitott döntéshozatali folyamatot biztosít. Ezzel erősíti a döntések hitelességét és elősegíti a projektszintű vizsgálatok költség- és időbeli hatékonyságát. Ennek érdekében:

- integrált (táj?)
- fenntarthatóság vezérelt (táj?)
- koncentrált (táj?)
- felelős
- részvétel alapú
- iteratív

(forrás: International Impact Assessment Assotiation, 2002)

Hatásvizsgálatok és tervezés kapcsolata

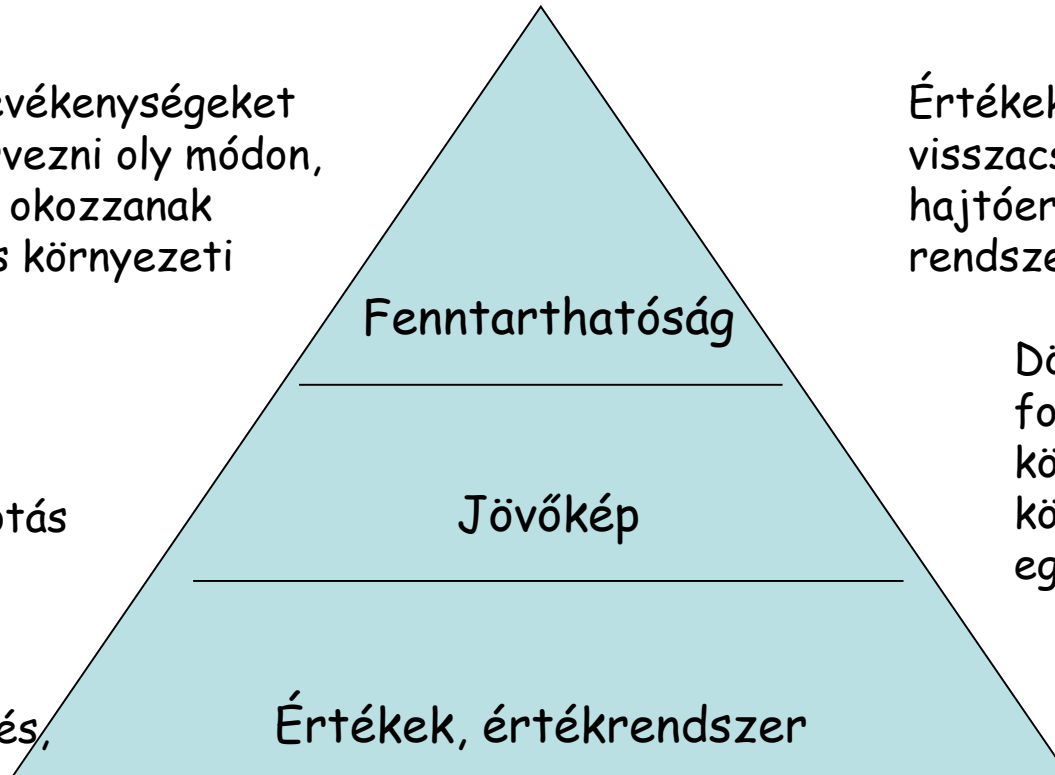

TERVEZÉS

Az emberi tevékenységeket igyekszik tervezni oly módon, hogy azok ne okozzanak társadalmi és környezeti problémákat

Koncepció-, stratégiaalkotás

Értékleltár, értékteremtés, értékek megőrzése

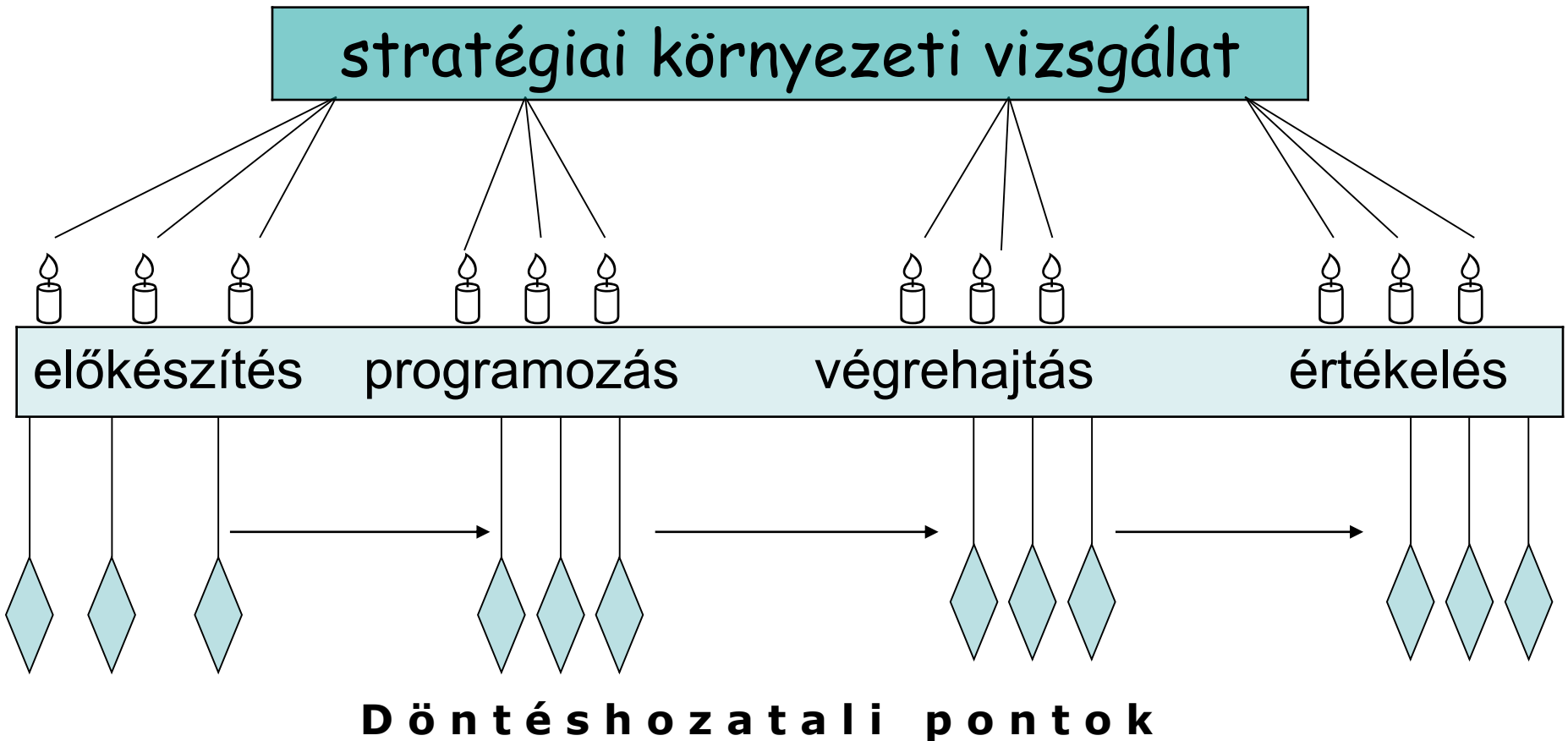
HATÁSVIZSGÁLAT

Értékekre visszacsatolás, hajtóerők, döntési rendszerek

Döntési folyamatok a középpontban, közvetett, együttes hatások

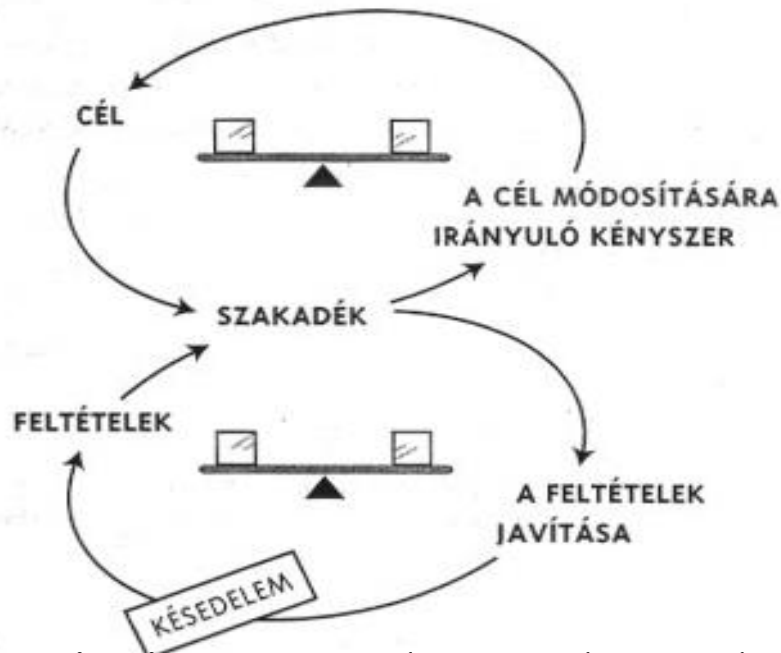
Értékek teljessége, közvetlen, közvetett hatások

A döntési pont a kapocs programozás és SKV között

A CÉLOK ERÓZIÓJA

Struktúra:

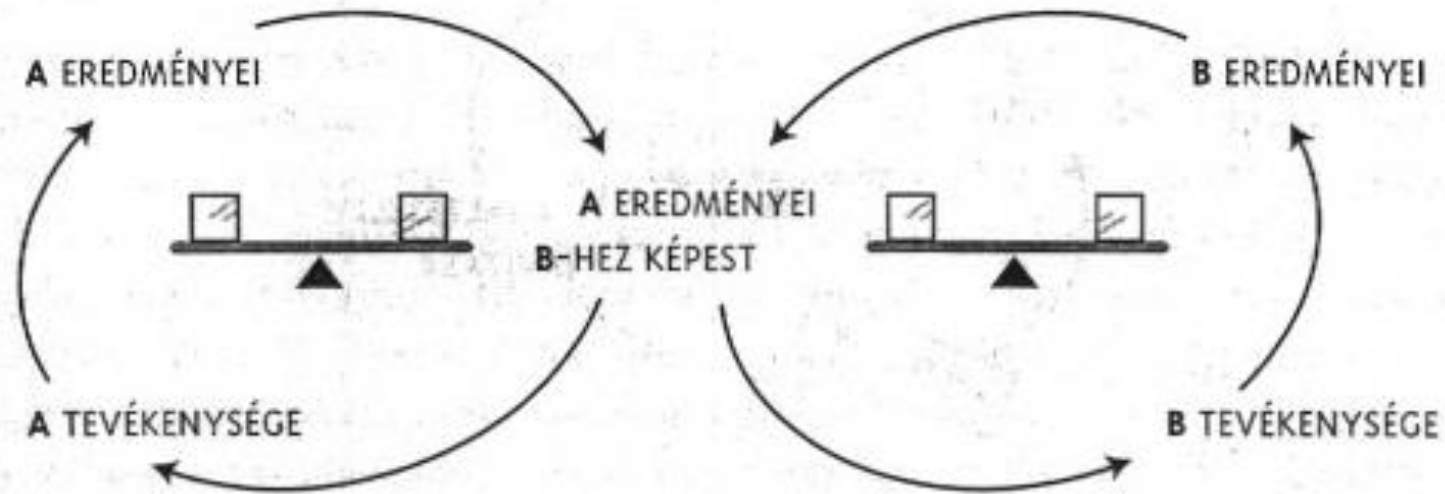
Célok eróziója - Hatásvizsgálati példa

A célok és a beavatkozások, tevékenységek célja központi szerepet kaphat a hatásvizsgálatokban elősegítve, hogy a rövid távú megoldások alkalmazása során értékelhető legyen a hosszú távú, igazi megoldásokra és célokra gyakorolt hatás. A hatásvizsgálat során feltárhatók az eredeti célok melletti kitartás következményei, az eredeti célok elérésére alkalmas cselekvési változatok hatásai és a célok módosításának várható következményei.

Pl. az erodálódó célok a veszélyes környezetszennyező anyagok kibocsátásának befolyásolását illetően, vagy a veszélyeztetett állatfajok védelmére vonatkozóan.

VERSENGÉS KISZÉLESEDŐ SPIRÁLBAN

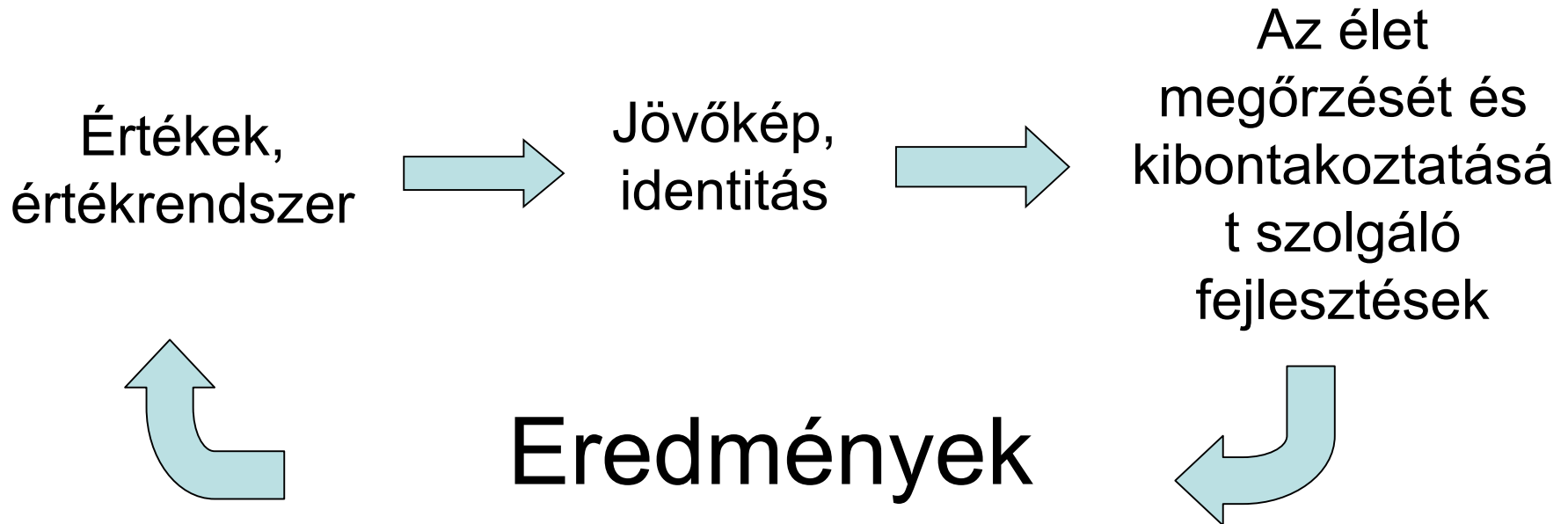
Struktúra:

Versengés kiszélesedő spirálban - Hatásvizsgálati példa

Hatásvizsgálat során feltárhatók, hogy a kiválasztott, tervezett tevékenységek az adott szervezet által kitűzött célokat szolgálják-e vagy egy másik szervezethez viszonyított vélt vagy valós előny visszaszerzését szolgálja-e és ez utóbbi milyen hatással van az eredeti célok elérésére.

Értékközpontú eredményes fejlesztés és menedzsment

- Annak a közösségnek, amely cselekvő attitűddel rendelkezik, a maga sorsát felelősséggel a kezébe veszi és a változásoknak elébe megy, a stratégia fejlesztése valójában fejlődés-nevelő munka.
- A makro-stratégia és az egyéni-kisközösségi fejlesztés közvetlenül összekapcsolódik.

Eredményvezérelt menedzsment

„Egy szervezet működési módja, amely értékek által motivált és az alkalmazott folyamatok és erőforrások kezelése a megcélzott eredmények megvalósulására irányul,,

1. Speciális eredmények, amelyek mérhetőek, monitorozhatók, relevánsak
2. A felhasznált erőforrások megfelelőek ahhoz, hogy a megcélzott eredmények megvalósuljanak
3. A szervezeti működés biztosítja a felhatalmazást és felelősséget az eredmények és az erőforrások kezelésére
4. A szervezet tervezési, monitoring, kommunikációs és az erőforráskezelési folyamatai alkalmasak arra, hogy az erőforrások felhasználásával a vágyott eredményeket ériék el.

GLOBALIS IRÁNYÍTÁS (Global Orchestration)

Vezérlő értéktényezők:

- Liberális gazdaság
- globálisan összekötött társadalom
- az ökológiai problémák reaktív megközelítése
- erőfeszítések a szegénység csökkentésére

Várható következmények:

- legnagyobb gazdasági növekedés
- legkisebb emberi populáció 2050-re

MOZAIKOS TÁJSZINTŰ ALKALMAZKODÁS (Adapting Mozaic)

Vezérlő értéktényezők:

- regionalitás,
- táj, mint alapegység
- alkalmazkodás,

Várható következmények:

- táj, vízgyűjtő szintű döntések;
- erős lokális intézményrendszer és oktatás;
- az ökológiai problémák proaktív megközelítése;
- gazdasági növekedés kezdetben szerény, később nő;
- emberi populáció 2050-re közel azonos az előzővel (nagy)

ERŐBŐL VALÓ KORMÁNYZÁS (Order from Strength)r

Vezérlő értéktényezők:

- a nemzetek csak a saját érdekeiket nézik

Várható következmények:

- kevés figyelem a közjavakra
- regionalizált világ
- az ökológiai problémák reaktív megközelítése;
- legalacsonyabb gazdasági növekedés;
- legnagyobb emberi populáció 2050-re

TECHNO-KERT (Techno Garden)

Vezérlő értéktényezők:

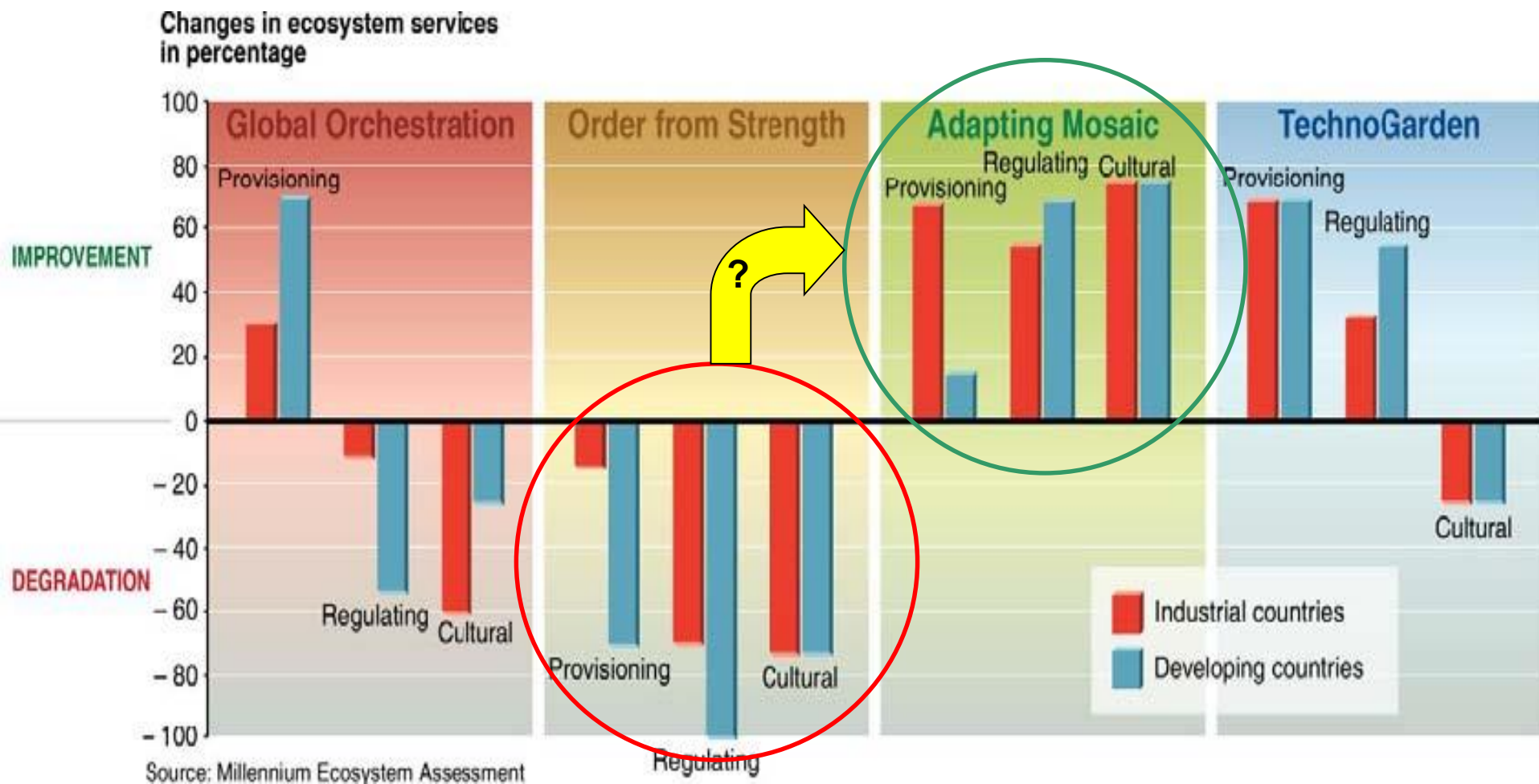
- technológiai eredményesség
- technológiai fejlesztés és vezérlés

Várható következmények:

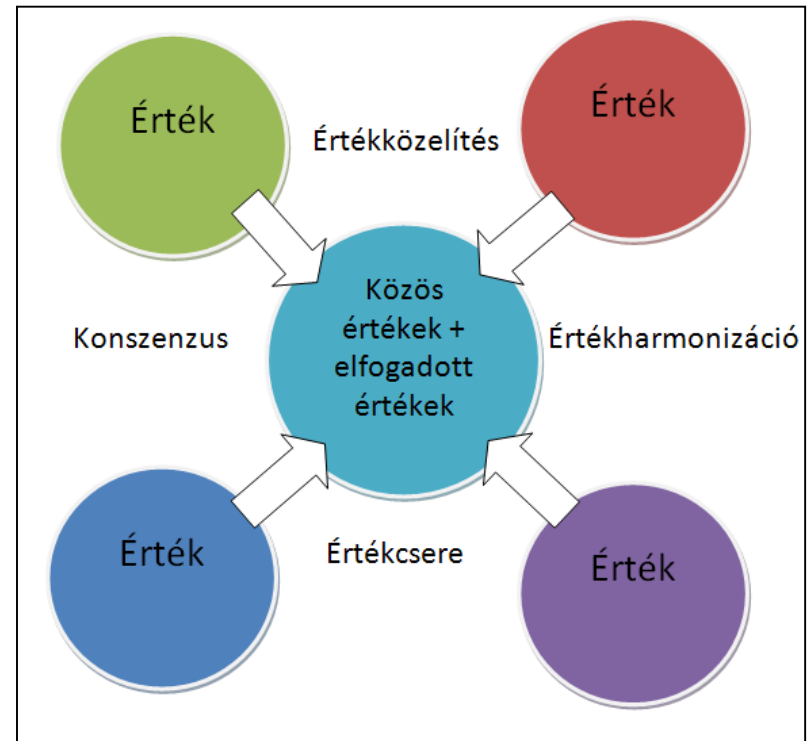
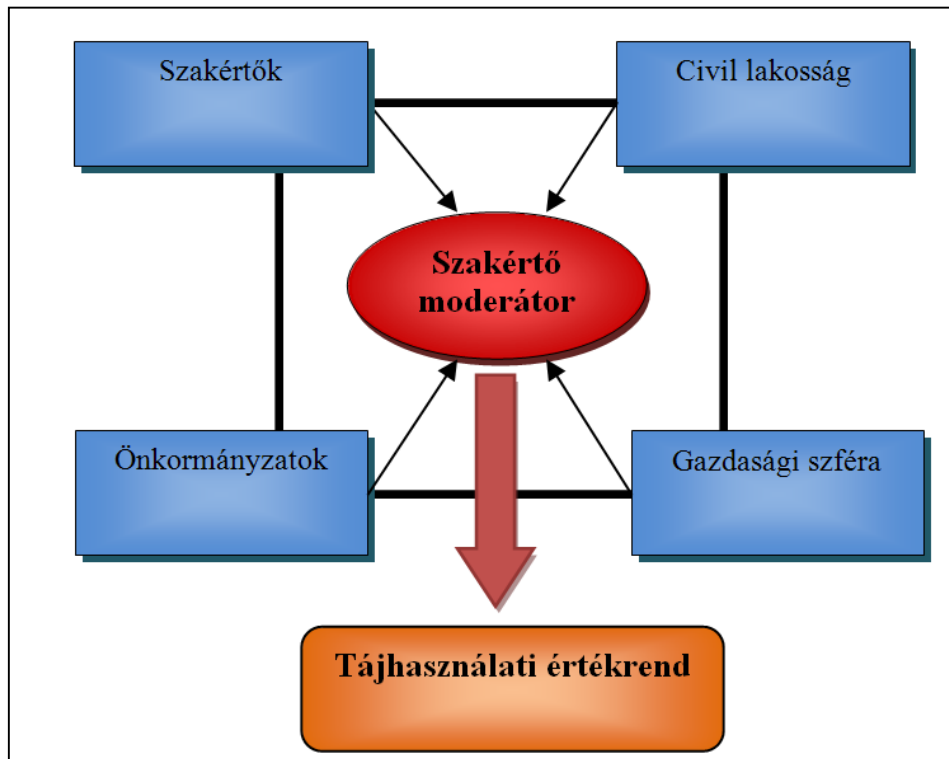
- globálisan összekapcsolt, fejlett technológián alapuló világ;
- manipulált ökoszisztémák;
- proaktív problémakezelés;
- emberi populáció közepes

MEA forgatókönyvek

Az ERŐBŐL VALÓ KORMÁNYZÁS esetében minden szolgáltatás típus rosszabb állapotban lesz 2050-ben, mint jelenleg

Tájhasználati értékrend kialakítása

Térségi menedzsment alapfeltételei

A helyi társadalmi és közösségi fejlettségi (bizalomi és együttműködési) szintje

A helyi menedzsment kapacitás és kompetencia, tervezési kultúra

A helyi fejlesztési intézményrendszer

Térségi menedzsment sikerkritériumai

Időbeni tapasztalat

Hosszabb ideje a térségben élő vagy tevékeny emberek erős helyi gyökerekkel, kapcsolatrendszerrel bírnak és élvezik a térségben élők bizalmát.

Komplex tapasztalat

A sikeres térségmenedzsment tevékenysége rendkívül szerteágazó, sokrétű és komplex.

Összeszokott menedzsment csapat

Az eredményes térségi menedzsment mögött minden esetben találunk egy operatív csapatot.

Képzettség, készségek

Készségek, megfelelő szakirányú képzettséggel rendelkező csapat tagok.

Anyagi biztonság

Rendszeres, megfelelő szintű javadalmazás.

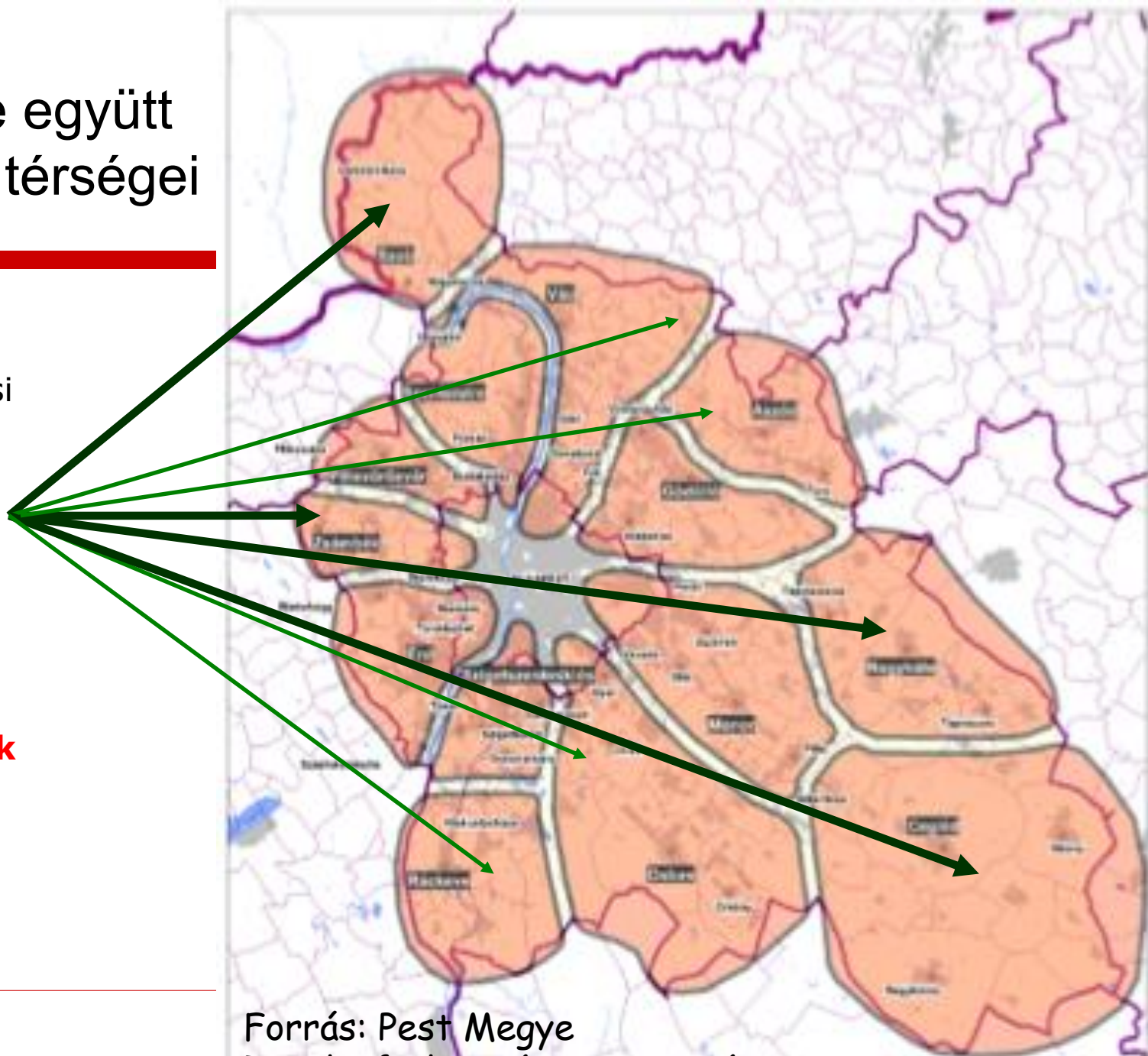
Társadalmi, politikai elfogadottság

Pest megye együtt tervezendő térségei

Vidékfejlesztési
szempontból
kiemelten
kezelendő
térségek,
tájegységek,
ahol

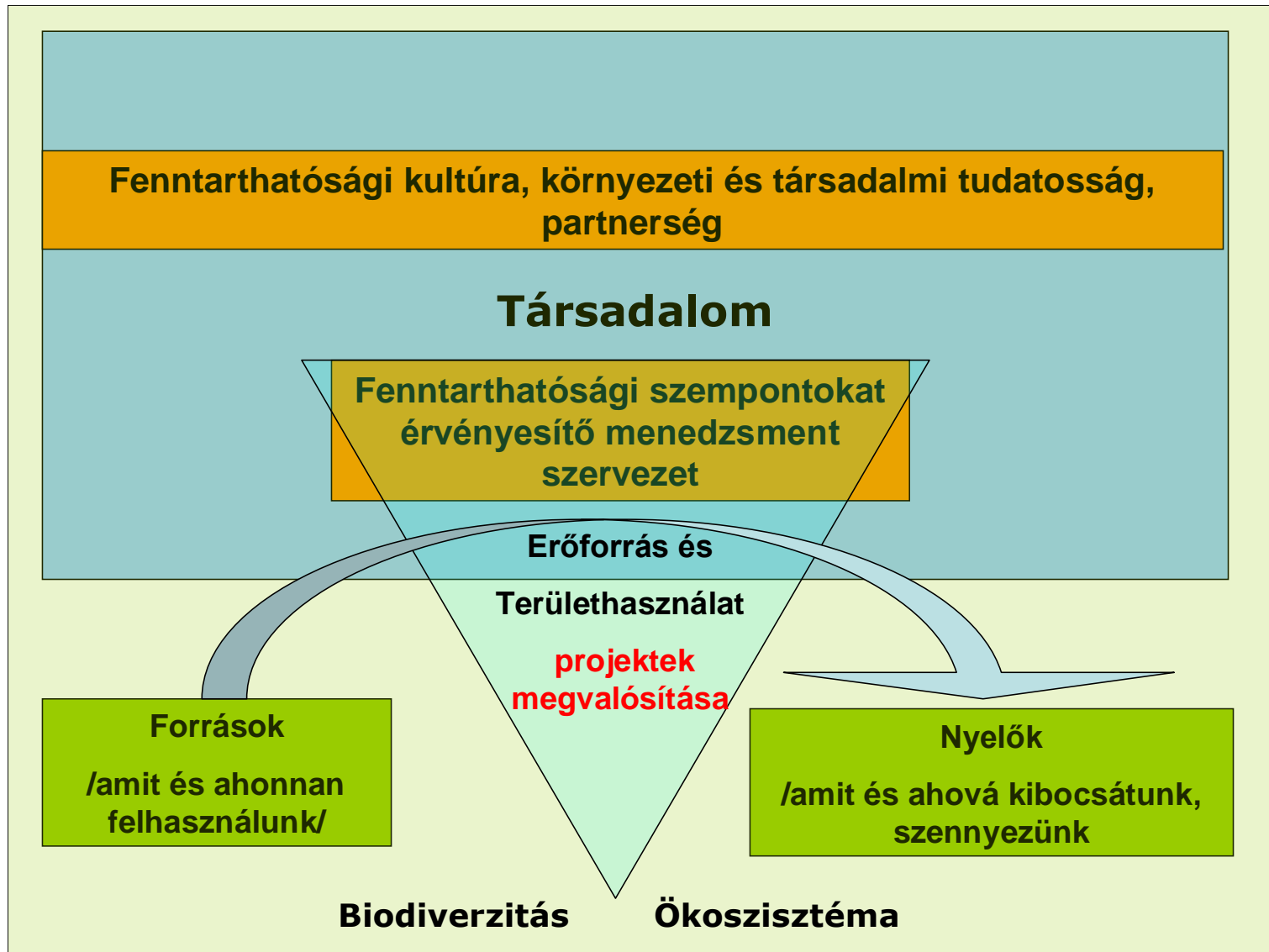
**tájegységi
kerekasztalok**

létrehozása
szükséges

Forrás: Pest Megye
Területfejlesztési Konceptió, 2013

SKV tájszintű alkalmazásának keretei

Termelési és nem termelési funkciók értéke

A haltermelés és az ökoszisztéma szolgáltatások harmonikusan együtt, egymást támogatva nagyobb értéket állítanak elő.

Az extenzív és fél-intenzív halastavak termelési és nem termelési funkcióinak gazdasági hatása (Turkowski&Lirski, 2011)

A termelési funkció értéke: 4.830 EUR/ha/év

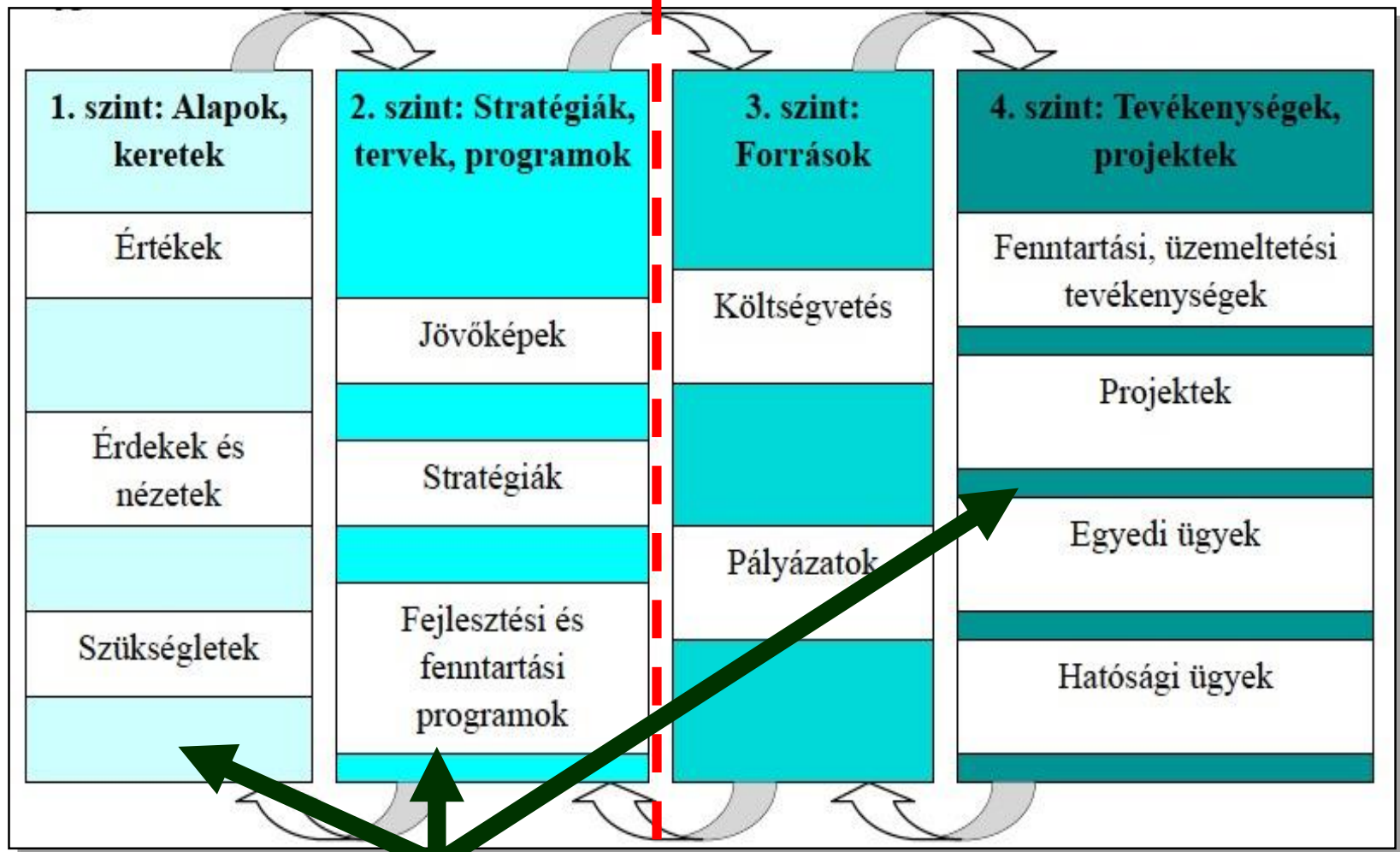
A nem-termelési funkció értéke: 52.857 EUR/ha/év

Az 1. és a 2. szint is
előtérbe kerülhet 2014-20
között,

ez által:

a 3. és a 4. szint
megalapozottabbá és
eredményesebbé válhat

HATÁSVIZSGÁLATOK SKV-KHV

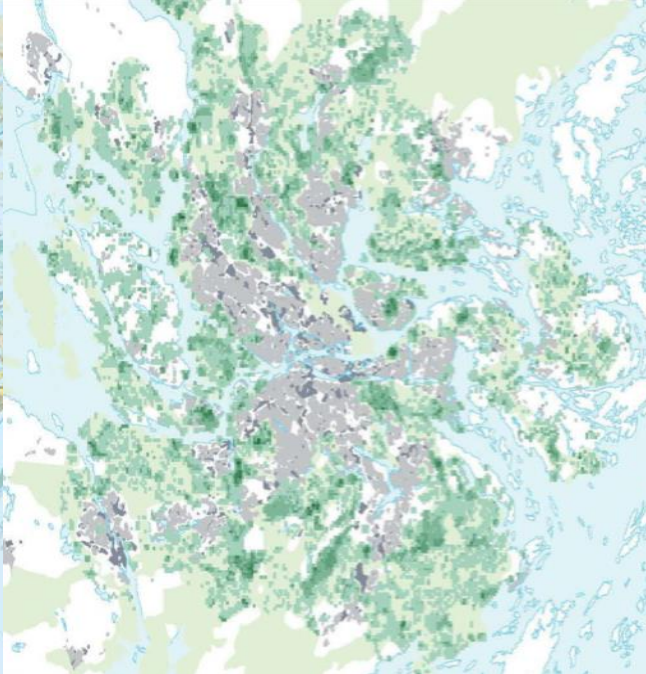
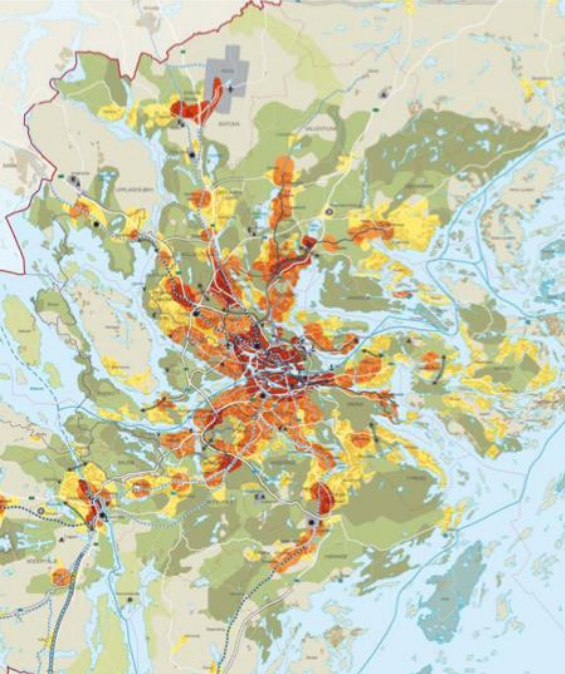
2004 óta a 3. és 4. szinteken van a hangsúly!

Együttműködésen alapuló területhasználat, városmenedzsment példája Stockholmban

A zöld ékek azok a zöldfolyosók, amelyek a város régióját körbevevő erdőségeket kötik össze a Stockholm belső zöldfelületeivel, külön-külön egy-egy egybefüggő folyosót alkotva.

A koncepció alapelemei:

- (1) kommunikáció annak tudatosítására, hogy ezen zöld területek közös felelősséggel járnak;
- (2) felhívás együttműködésre az önkormányzatokhoz, tervezőkhöz, területhasználókhoz, földtulajdonosokhoz és erdőkezelőkhöz;
- (3) közös célok megfogalmazása és nyomon követése;
- (4) a regionális területrendezési tervek új elemmel egészülnek ki;
- (5) Stockholm régió 26 önkormányzatának közös területhasználati tervének megvalósítása.

Beépítés intenzitása Társadalmi és ökológiai értékek száma Stockholm 10 zöldfolyosója
(sötétzöld az értékekben gazdag terület)

(forrás: Stockholm Város Egészség- és Környezetügyi Hivatala, 2010)

Az együttműködésen alapuló menedzsment eredményességének nyomon követését szolgáló indikátorok

Hálózatépítés és társadalmi tanulás	☐ Informatív és tapasztalatsmegosztó találkozók száma ☐ Több forrásból származó tudáson alapuló döntéshozatal
Megosztott tevékenység	☐ Több partner által is minősített kiváló projektek ☐ Különböző partnerek projekt kezdeményezései
Horizontális és vertikális kapcsolatok	☐ Az érintettek által kölcsönösen elfogadott megállapodások vagy különböző léptékű és jellegű kezelési dokumentumok ☐ projektfinanszírozás különböző forrásokból
Érdekeltek részvétele	☐ az érdekelt és érintett szereplők részvétele
Bizalom	☐ megállapodás szintje a hosszú távú kezelési célokra vonatkozóan ☐ megállapodások szám a kezelési elképzelések terén és az egyes kezelési szakaszokra vonatkozó célokra vonatkozóan ☐ A viták és a megegyezések szintje, a találkozók és gyűlések száma ☐ Külső szereplőkkel megosztott vélemények
Vezetés	☐ Jó kialakított vezetés, amely valódi hatással van a megvalósítási, kezelési folyamatra
Kulcsszereplők	☐ Érdeklődés és részvétel a találkozókön ☐ Megvalósítás javítására vonatkozó kezdeményezés és javaslatok száma ☐ Illetékes szereplők elkötelezettsége ☐ Speciális kulcsszereplők feltárása
Az erőforrások és a felelősség megosztása	☐ Formális megállapodás az erőforrások és a felelősség megosztása terén

UMFT SKV (2007-2006, Respect Kft.)

A fenntartható fejlődés alapelvei

I. A természeti/ környezeti elemek fenntartható használata

II. A meglévő értékek hosszú távú fenntartása, megőrzése

III. A helyi közösségek fennmaradásának, az emberhez méltó élet feltételeinek biztosítása

IV. A technológiai haladás adta lehetőségek kiaknázása fenntartó szemlélettel

V. A felelősség-teljes ember kiművelése

VI. Esély-egyenlőség és területi egyenlőség

VII. Jó kormányzás

VIII. Egészségmegőrzés, megelőzés, kezelés, egészségfejlesztés

UMVP SKV (2006, Envincent Kft.)

Az UMVP tervezésének finisében készült el a 2/2005 Korm. rendelet szerint előírt környezeti vizsgálat (SKV).

SKV, mint döntéstámogató eszköz

Az SKV alapvető célja, hogy hozzásegítse a döntéshozókat, tervezőket ahhoz, hogy a tervezés és elfogadás során, a döntéseket megelőzően számba vegyék a környezeti, akár a fenntarthatósági szempontokat is.

Az UMVP SKV javaslatai és eredményei a regionális, térségi és helyi tervezés során is alkalmazandók, pontosítandók.

Az UMVP megvalósításának közbülső és záró értékelése során az alacsonyabb szinteken készült SKV-k eredményeit is szükséges figyelembe venni.

Regionális Területfejlesztési Operatív Programok Stratégiai Környezeti vizsgálata, VÁTI, 2008

Az SKV nemcsak a vizsgált dokumentum környezeti, fenntarthatósági szempontú értékelésének, átvilágításának eszköze, hanem egyben a program kidolgozását, végrehajtását és nyomon követését környezeti irányba befolyásoló erő.

A területfejlesztés fenntarthatóságának vizsgálata céljából meghatároztak és szakértői körben egyeztettek egy az OTK viszonyaira adaptált **fenntarthatósági értékrendet** mely a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia prioritásainak és célkitűzéseinek figyelembevételével készült.

Regionális Területfejlesztési Operatív Programok Stratégiai Környezeti vizsgálata, VÁTI, 2008

A. TÖREKVÉS A TÉRSÉGI AUTONÓMIÁRA

- A1 A TÉRSÉG BELSŐ ERŐFORRÁSAINAK FENNTARTHATÓ HASZNOSÍTÁSA
- A2. STABIL ÉS KIEGYENSÚLYOZOTT KÜLSŐ ERŐFORRÁS FELHASZNÁLÁS
- A3. A TÁRSADALMI-GAZDASÁGI TEVÉKENYSÉGEK ÁLTAL GERJESZTETT FOLYAMATOK ÉS ÁRAMOK MINÉL TARTÓSABBAN A TÉRSÉGEN BELÜL TARTÁSA
- A4 AUTONÓM KÖZÖSSÉGI DÖNTÉSHOZATAL

B. MÁS TÉRSÉGEK IRÁNTI FELELŐSSÉGVÁLLALÁS

- B1. PROBLÉMÁK HELYBEN VALÓ KEZELÉSE
- B2. MÁS TÉRSÉGEK KÖZÖSSÉGI DÖNTÉSI KOMPETENCIÁI CSORBÍTÁSÁNAK ELKERÜLÉSE
- B3. ANYAGÁRAMOK CIKLUSAINAK TÉRTSÉGEN BELÜL VALÓ ZÁRÁSA

C. A TÉRSÉG MEGÚJULÓ KÉPESSÉGÉNEK BIZTOSÍTÁSA

- C1. A TÁRSADALOM MEGÚJULÓ KÉPESSÉGÉNEK TÉRSÉGI BIZTOSÍTÁSA
- C2. KULTURÁLIS ÉS TUDOMÁNYOS INNOVÁCIÓ FELTÉTELEINEK BIZTOSÍTÁSA

D. FENNTARTHATÓ TÉRHASZNÁLAT

- D1 ZÖLDMEZŐS FEJLESZTÉSEK HELYETT BARNAMEZŐS TERÜLETHASZNÁLAT
- D2 KÖZKINCSEK, KÖZÉRDEKŰ LÉTESÍTMÉNYEK, RENDEZVÉNYEK HOZZÁFÉRHETŐSÉGE
- D3. ADMINISZTRATÍV ÉS GAZDASÁGI TEVÉKENYSÉGEK ÉRTÉKMEGŐRZÉST SZOLGÁLÓ TÉRSZERVEZÉSE
- D4 A TÁRSADALOM KÖZELEBB HOZÁSA A HELYI KÖRNYEZETÉHEZ
- D5. AZ UTAZÁSI IDŐ CSÖKKENTÉSE ÉS KULTURÁLT HASZNOSÍTÁSA
- D6. AZ ÁRUSZÁLLÍTÁS KÁROKOZÁSÁNAK MÉRSÉKLÉSE

ORSZÁGOS VÍZGYŰJTŐ GAZDÁLKODÁSI TERV (2010) 2014-2020 VIDÉKFEJELSZTÉSI TERVÉNEK (2014)

Stratégiai Környezeti vizsgálatai, Respect Kft, 2008

SKV célok – megfelel a terv az alábbi elvárásoknak?	Értékelési szempontok – a tervezett intézkedések?
<p>1. Mozaikos környezeti alkalmazkodás elősegítése</p> <p><i>Elvárás: A környezeti rendszerek adottságainak megfelelő, a környezeti adottságokhoz illeszkedő hasznosítás. A sokféleség megőrzése, sokféleségre épülő rendszer stabilitási szempontjainak kielégítése.</i></p>	<p>Ökoszisztéma szolgáltatások fenntartása, fejlesztése</p> <ol style="list-style-type: none">1. Az intézkedések tervezése során mennyiben vették figyelembe a helyi ökológiai adottságokat?2. Foglalkozik-e terv a terv által befolyásolt egyéb ökoszisztémák szolgáltatásainak feltárásával?3. Értékeli-e a terv a jelenlegi természeti erőforrások, ökoszisztéma szolgáltatások használatának ütemét a lehetőségek függvényében?4. Hogyan változik a természeti tőke, ökoszisztéma szolgáltatások köre a program együttes hatására?5. Vizsgálja-e a terv a helyi erőforrásokból, ökoszisztéma szolgáltatásokból származó jelenlegi hasznok részarányát?6. Vizsgálja-e a terv a helyi erőforrásokban, ökoszisztéma szolgáltatásokban rejlő potenciálokat?7. Van-e a tervben olyan intézkedés, amely a fenntartható erőforrás-használattal, az ökoszisztéma szolgáltatásokkal kapcsolatos ismereteket, kutatást, technológiai fejlesztést segíti elő? <p>Vízhasználatot meghatározó termelői struktúrák és fogyasztói mintázatok</p> <ol style="list-style-type: none">1. Megvizsgálta-e a terv a jelenlegi termelői struktúra környezeti hatásait a környezet állapot, természeti erőforrások, és térszerkezet vonatkozásában?2. Vizsgálja-e a terv a kialakítandó termelői struktúra környezeti hatásait?3. Vizsgálta-e a terv a meglévő fogyasztói mintázatok környezeti hatásait?4. Vizsgálja-e a terv a fogyasztói mintázat átalakulásának, motíváló, irányító (driving force) tényezőit és környezeti hatásait?5. Tartalmaz-e intézkedéseket a tényleges erőforrás-szükséglethez igazodó környezeti erőforrás-használat és a takarékoság erősítése érdekében? <p>Környezeti alkalmazkodásra épülő szerves kultúra megőrzése, fejlesztése</p> <ol style="list-style-type: none">1. Meghatároz-e a terv olyan kulturális változásokat, amelyek a környezet jobbításához vezethetnek?2. Vizsgálja-e a terv a szerves kultúra meglétének fokát (pl. a helyi társadalmi-kulturális, gazdasági-gazdálkodási hagyományok, amelyek a táj eltartó képességéhez alkalmazkodtak)?3. Van-e a tervben olyan intézkedés, amely a helyi szerves kultúra megőrzését igyekszik előmozdítani?4. Vizsgálja-e, hogy a terv/program hogyan befolyásolja a szerves kultúra alakulását?5. Az intézkedések következtében várható-e a helyi szerves kultúrák sérülése, leépülése?

ORSZÁGOS VÍZGYŰJTŐ GAZDÁLKODÁSI TERV (2010) 2014-2020 VIDÉKFEJELSZTÉSI TERVÉNEK (2014)

Stratégiai Környezeti vizsgálatai, Respect Kft, 2008

2. Környezetterhelés, állapotváltozás, rehabilitáció.

*Elvárás: A terv intézkedései
csökkentsék a környezeti
terhelések jelenlegi
mértékét.*

Tájszerkezet, területhasználat

1. Az intézkedések védik, illetve szükség esetén javítják az ökológiai hálózat, zöldinfrastruktúra területeinek állapotát?
2. Az intézkedések védik, illetve szükség esetén javítják, helyreállítják a táj jellegzetes vonásait, értékeit (tájkarakter), szerkezetét?
3. Vizsgálták-e a térszerkezetben bekövetkező változásokat az egyes terület-felhasználási módok szerint?
4. Van-e a tervnek olyan eleme, amely kiküszöböli az esetleges negatív térszerkezeti, területhasználati változásokat?

3. Rendszerszemlélet érvényesítése

Elvárás: A negatív és pozitív visszacsatolási folyamatok és beavatkozási pontok azonosítása, és a legcélravezetőbb intézkedések kiválasztása. Elérhetetlen célok és felesleges finanszírozás elkerülése.

1. Vizsgálja-e a terv a meglévő gazdasági-társadalmi-környezeti folyamatok összekapcsoltságát?
2. Azonosítja-e a terv a különböző típusú negatív és pozitív visszacsatolási köröket, rendszerdinamikai archetípusokat, beavatkozási pontokat a megfelelő intézkedések kiválasztása érdekében?
3. Foglalkozik-e a terv az öngerjesztő, kedvezőtlen folyamatok (pozitív körök) elkerülésével?
4. A folyamatok összekapcsoltsága csökkenti-e a keletkező hulladékok, szennyvíz, szennyezés mennyiségét?

Mi teszi próbára az értékelőket és a döntéshozókat?

- (1) Alapértékekre vonatkozó megállapodás és elköteleződés
- (2) Megállapodás a fenntarthatóság jelentésében
- (3) A fenntarthatóság a döntéshozatalai folyamathoz illeszkedő testre szabása
- (4) Hosszú távú felelősségvállalás (factoring in long-term time horizon)
- (5) Holisztikus, rendszerszemléletű megközelítés biztosítása
- (6) Fenntarthatóság eredményeinek elérése

Hogyan tovább?

- (1) Fenntarthatóság alapértékeinek feltárása
- (2) Jövőkép és stratégia alkotás során alapértékek érvényesülésének elősegítése, értékelése, eredményalapú fejlesztéspolitika megvalósítása
- (3) Személyes megértés, készségek, felelősség és intézményi felkészültség biztosítása
- (4) Széles körű részvétel biztosítása és a részvételre felkészítés,
- (5) Jogalkotás és intézményi átalakítások során fenntarthatósági értékelések (lásd jogszabályi hatásvizsgálatok)
- (6) Információs rendszerre, tudásbázisra van szükség.

A fenntarthatóságot érvényesítő jó igazgatásnak (kormányzásnak) főbb tématerületei, előfeltételei

Q1. Értékek megjelenése és kezelése

- Q1.1. Fenntarthatósági (horizontális) célok és indikátorok, amelyekben a személy fejlődése és az élőrendszerek életfeltételeinek a megőrzése elsődleges
- Q1.2. Értékleltár, kapcsolat az értékekkel
- Q1.3. Nyomon követés, értékelés

Q2. Stratégiai szemlélet és tervszerűség

- Q2.1. Tervszerűség, stratégiai szemlélet
- Q2.2. Stratégia készítése, ismertsége, alkalmazása
- Q2.3. Stratégia értékelése, megújítása

Q3. Partnerség és kommunikáció

- Q4.1. Megerősítés[1]
- Q4.2. Tudatos partnerségi hálózatok kialakítása
- Q4.3. Partecipáció és reguláció

A fenntarthatóságot érvényesítő jó igazgatásnak (kormányzásnak) főbb tématerületei, előfeltételei

Q4. Jogi és intézményi megoldások

- Q5.1. Felelősségi rendszer
- Q5.2. Keretek az értékek konfliktusok kezelésére, és közös értékek rögzítése
- Q5.3. Szubszidiaritáson alapuló kompetencia és kapacitás biztosítása

Q5. Tudásmenedzsment és döntéshozatal

- Q6.1. Tudás feltérképezése, láthatóvá tétele és kompetencia létrehozása
- Q6.2. Adatok, információk és tudás menedzselésének rendszerei
- Q6.3. A tudás kultúrájának fejlesztése, szervezeti és társadalmi tanulás

Q6. Rendszer- és hatásvizsgálati szemlélet, kultúra

- Q6.1. Rendszeres értékelések, visszacsatolások tudatos kezelése (kialakítása, figyelése)
- Q6.2. Értékelési készségek és rutin kialakítása
- Q6.3. Fogékonyság és szakszerűség a társadalmi és ökoszisztéma szükségletek iránt

Q7. Eredményesség

- Q7.1. Várt és elért eredmények rögzítése
- Q7.2. Eredmények elemzése
- Q7.3. Eredményorientált finanszírozás és szervezeti működés

Q8. Táji és területi integráció

- Q8.1. Területi szempontok megjelenése a döntésekben, értékelésekben
- Q8.2. Táji társadalmi, ökológiai és gazdasági sajátosságok figyelembevétele
- Q8.3. Táj, mint területi egység kezelése

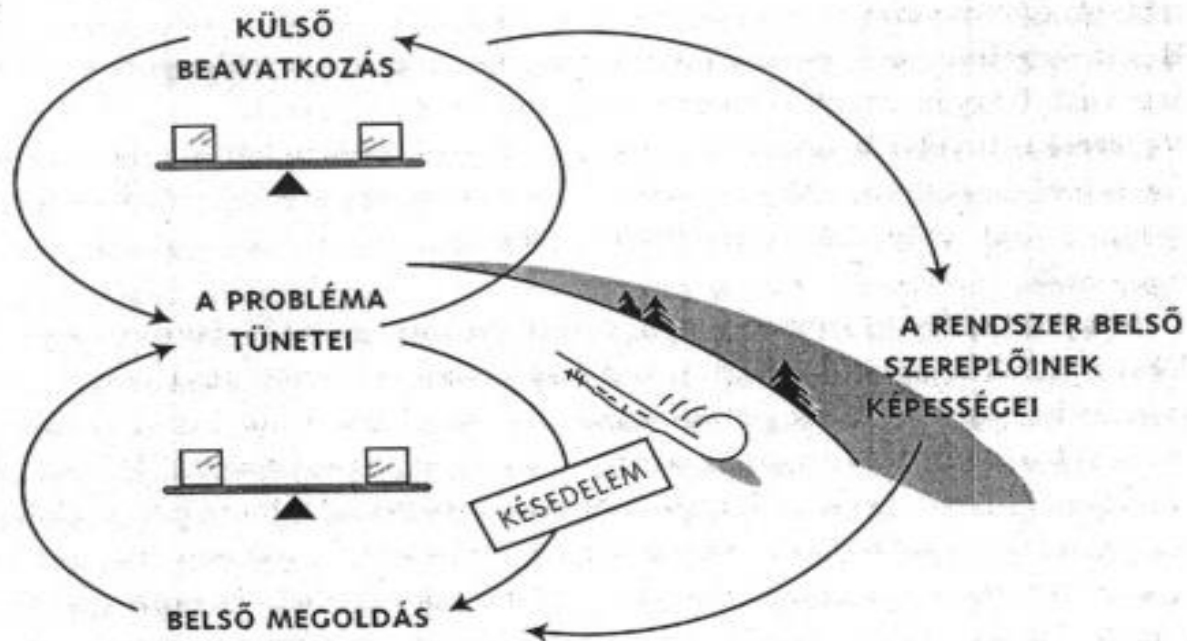
Köszönöm a figyelmet és
eredményes tájszintű
együttműködésekét kívánok!

Szilvácsku Zsolt

zsolt.szilvacsku@uni-corvinus.hu

SPECIÁLIS ESET: A TEHER ÁTHÁRÍTÁSA A BEAVATKOZÓRA

Struktúra:

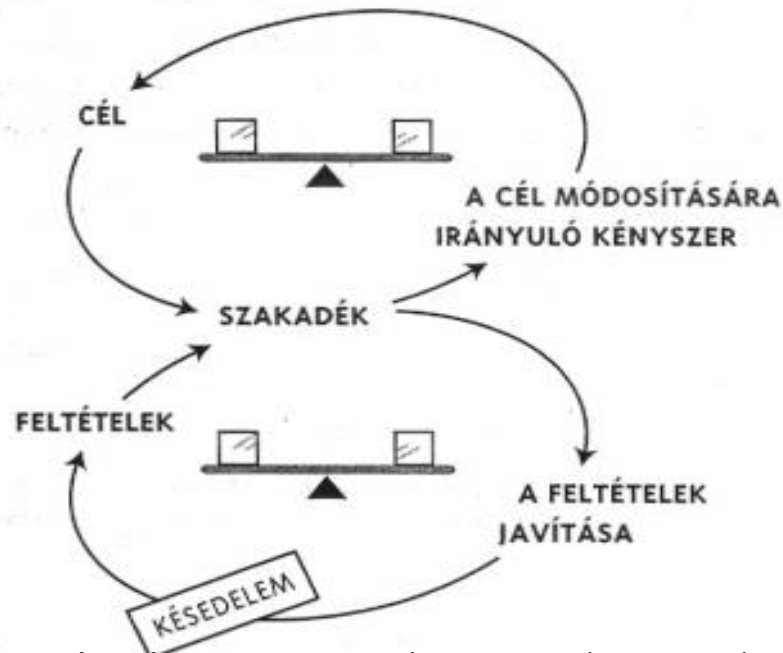

Tetheráthárítás külső beavatkozóra (speciális eset) - *Hatásvizsgálati példa*

Hatásvizsgálatok feltárhatják az egyes beavatkozások káros hatásait, amelyek során a problémákat külső „beavatkozók” igyekeznek megoldani, ugyanakkor azonosíthatják azokat a lehetőségeket, amelyek során a beavatkozó segítők inkább arra készítenék fel a rendszer belső szereplőit, hogy képességeik, erőforrásaik és infrastruktúrájuk fejlesztése révén a jövőben maguk legyenek képesek problémáik megoldására.

A CÉLOK ERÓZIÓJA

Struktúra:

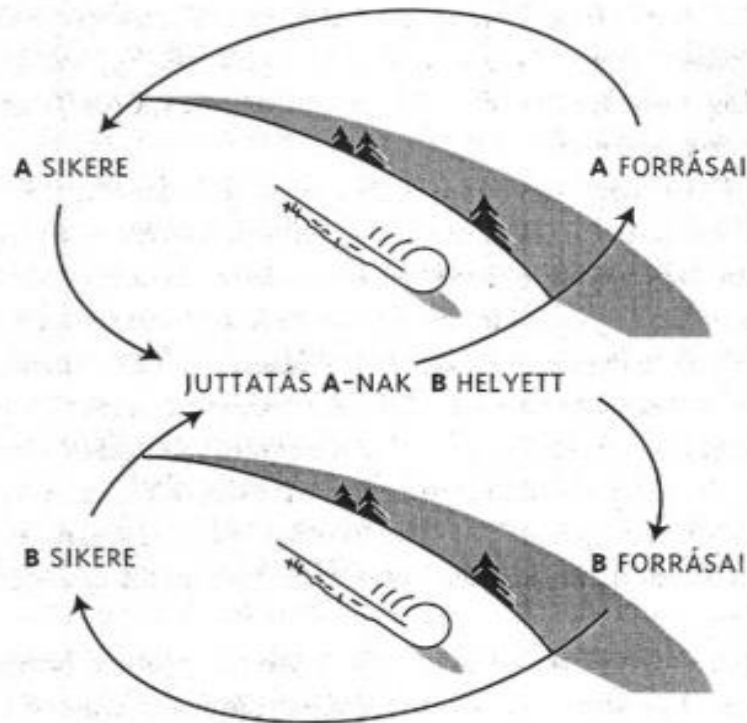
Célok eróziója - Hatásvizsgálati példa

A célok és a beavatkozások, tevékenységek célja központi szerepet kaphat a hatásvizsgálatokban elősegítve, hogy a rövid távú megoldások alkalmazása során értékelhető legyen a hosszú távú, igazi megoldásokra és célokra gyakorolt hatás. A hatásvizsgálat során feltárhatók az eredeti célok melletti kitartás következményei, az eredeti célok elérésére alkalmas cselekvési változatok hatásai és a célok módosításának várható következményei.

Pl. az erodálódó célok a veszélyes környezetszennyező anyagok kibocsátásának befolyásolását illetően, vagy a veszélyeztetett állatfajok védelmére vonatkozóan.

A SIKER SIKERESSÉ TESZ

Struktúra

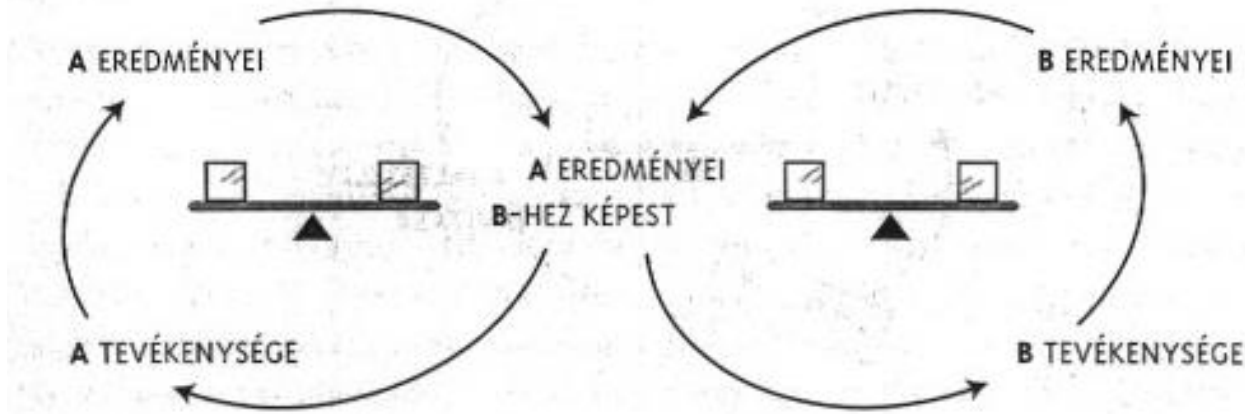

A siker sikeressé tesz - Hatásvizsgálati példa

Két tevékenység versengése korlátozott erőforrásokért vagy támogatásért. Minél sikeresebb az egyik, annál több támogatás kap, míg a másik elsorvad. A hatásvizsgálatban feltárhatók a korlátozott erőforrásokért folyó küzdelmek és következményeik. Ugyanazon erőforrásért folyó versengés céljai értékelhetők, más erőforrások és a törekvések közötti kiegyensúlyozott, párhuzamos megvalósítást biztosító beavatkozások feltárhatók.

VERSENGÉS KISZÉLESEDŐ SPIRÁLBAN

Struktúra:

Versengés kiszélesedő spirálban - Hatásvizsgálati példa

Hatásvizsgálat során feltárhatók, hogy a kiválasztott, tervezett tevékenységek az adott szervezet által kitűzött célokat szolgálják-e vagy egy másik szervezethez viszonyított vélt vagy valós előny visszaszerzését szolgálja-e és ez utóbbi milyen hatással van az eredeti célok elérésére.